

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld., 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld., 30 kr., za jeden mesec 1 gld., 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Gunduličeva slavnost v Dubrovniku.

Na jugu kršne Dalmacije, v staroslavnem Dubrovniku, razkrijeta danes bratska naroda, Hrvati in Srbi, spomenik velikemu svojemu pesniku Ivanu Franjinu Gunduliću.

Tej slavnosti se pridružujemo tudi mi Slovenci s čutili iskrene radosti. Kakor Hrvati in Srbi se klanjamo tudi mi spominu znamenitega pesnika-rodoljuba in slavni preteklosti mesta Dubrovnika, nazivanega „hrvatske Atene“, zajemajoč iz teh spominov moč in pogum k nadaljnjemu delovanju za svoje politične in kulturne idejale.

Hrvatski narod, naselivši se na jugu, stopil je v Dalmaciji takoj po svojem prihodu v dotiko z dvema močnima kulturnima narodoma. V Italiji je tedaj cvetela znanost in umetnost a tudi Bizanc ni zaostajal in vsled obilnih zvez z obema tema kulturnima elementoma dohajala je dalmatinskim Hrvatom dvojna kultura: rimska in grška. Pravo čudo je, da ta dvojna kulturna povoden ni poplavlila slovanskega življa v Dalmaciji, ampak da je iz te kulturne poplave vzrasla sicer ne samostalna slovanska kultura, pač pa bogata književnost slovanska, katere najznamenitejši zastopnik je bil Ivan Franjin Gundulić.

Dubrovnik ima srečno lego in ta je neizmerno pospeševala njega politični razvoj in njegovih prebivalcev kulturno in narodno-gospodarsko napredovanje. Dubrovnik je bil imovito, svobodno in neodvisno mesto in imel tako vse pogoje za napredek, vrh tega pa je bil z vsem svetom, posebnost pa z bližnjo Italijo, v tako ozki duševni in trgovinski zvezi, da je vsak pojav v narodnem življenju v Italiji uplival tudi nanj, kamo-li še tako velikanski kulturni preobrat, kakor je bila renesanca. Na mesto latinščine stopila je za Danteja in Petrarko italijanščina, v Dubrovniku pa so Hrvati zavrgli latinščino in italijanščino, ki sta dotlej vladali v javnem življenju, in se z vročo ljubeznijo oklenili svojega slovanskega jezika. Osnovali so svojo, po jeziku narodno književnost, ki je imela za časa Gundulića svojo

najsijajnejšo dobo in je izdatno pospeševala izobraženje v Dubrovniku in v vsi Dalmaciji, tembolj, ker je bil Dubrovnik svobodna republika.

V tem imovitem, izobraženem in svobodnem Dubrovniku porodil se je od slavne obitelji dné 8. januarja l. 1588. Ivan Franjin Gundulić. Republika je bila za Gundulića na vrhunci svoje slave in Gundulići so bili v tem času glavni voditelji Dubrovniški. Ivan Franjin Gundulić, vzgojen po jezuitih, učil se je prava in potem stopil v službo republike. Ko mu je bilo trideset let, poročil se je z Nikolico Sorkočev dčavo. Umril je dne 10. decembra l. 1638. v najlepši moški dobi.

To je malone vse, kar vemo o življenju Gundulićevem, toliko bolj pa ga poznamo kot pesnika.

Gundulić je lirski, epski in dramski pesnik. Vseh pesniških del njegovih je osemnajst; od teh se jih je šest izgubilo; od dveh se je ohranilo nekoliko verzov; jedno delo je ostalo nedovršeno, a deset jih imamo popolnih. Največ je Gundulić napisal dram, a največjo slavo si je pridobil z velečastno epsko pesmijo z „Osmanom“. V tem delu se je pesnik obrnil od romanskega zapada, kateremu so se njegovi predniki klanjali, ter stopil na slovanska tla. V Osmanu opeva slovanski motiv, vzet iz slovanske zgodovine, v njem ni slavil starega klasicizma, nego Slovanstvo. V tem delu je izražena velika ideja slovanska, vanj je pesnik ulil vse svoje in svoje dobe slovansko mišljenje in čustvovanje in ker se od svojih vrstnikov pesnikov ni odlikoval samo po večji dovršenosti v tehniki in jeziku, nego tudi po pravi pesniški nadarjenosti in originalnosti, nadkrilil je je vse in postal najznamenitejši predstavitelj starohrvatske literature dalmatinske.

Temu možu in zajedno dóbi njegovi in tradicijam iz tiste dóbe postavili so hvaležni potomci dostojen spomenik, da pokažejo svetu, kako še danes goré za idejale svojih prednikov, za svobodo, samostalnost in prosveto. Klic, kateri bo danes pri razkritju spomenika zaoril iz tisoč in tisoč grl, klic: Slava Gunduliću! odmeval bo po vseh slovan-

skih krajih in svedočil, da navdaja vse slovanske narode na jugu čustvo politične in kulturne jednosti in solidarnosti, katero je ovenčani pesnik slavil v svojih spisih. Prosveta, svoboda, bratska vzajemnost slovanska — to so tiste ideje, katere so Gunduliću ogrevale srce; te ideje živé tudi v srcih njegovih potomcev in jih vzpodbujajo ter navdušujejo pri njihovem delovanju in ker smo iz vse duše uneti za te ideje, se pridružujemo v duhu današnji slavnosti, kličoč: Slava Gunduliću!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 26. junija.

Delitev sodnih okrajev.

Levičarska zahteva, naj se zoper voljo češkega dež. zbora ustanovi Trutnovsko sodišče, pridobila si je vladno naklonjenost, vlada namerava, kakor smo že naznanili, izdelati poseben zakon, s katerim bi dobila moč ustanavljati administrativnim potem sodišča, ako bi prizadeti dež. zbori ne hoteli odobriti njene predloge. Karakteristično je, da so se poljski listi, vsi brez izjeme, odločno izrekli zoper to predlogo.

Češki veleposestniki.

Kukavna politika, katero tirajo češki veleposestniški poslanci na škodo naroda, preseda že mnogim njihovim volilcem. Zavedni narodni veleposestniki-volilci so skrajno nezadovoljni s svojimi poslanci in se jim upirajo odločno. Ker imajo veleposestniki samo 40 glasov večine napram nemškim veleposestnikom, je vodstvo stranke v strahu, kajti doslej je naraslo število nezadovoljnih že na 70. Vsled interpelacije vodstva stranke izjavili so ti nezadovoljnejši, da tudi pri volitvah ne bodo več podpirali sedanjih poslancev, ako ne bodo podpirali narodnih teženj češkega naroda.

Regulacija valute.

Avstrijska in ogerska vlada sta dogovorno sklenili, da predložita dotičnima parlamentoma na jesen obširno poročilo o regulaciji valute, namreč o dosedanjih vrednotnopolitičnih, tehničnih in legislativnih akcijah. To poročilo bo obširno utemeljeno in pojasnjevalo vse, kar upliva na regulacijo valute, zlasti pa važni ažijo. Očividno je, da bo vlada s tem po-

LISTEK.

Mesec dnij po nemških zemljah.

Spomini s pota. Piše J.

I.

Monakovo.

(Dalje.)*

Voz nas je hitro odpeljal iz kraja, kjer so nas nehoté objeli taki mamljivi spomini na davne dni. Kmaló smo drdrali zopet mej velikomestnim šumom. A ker smo bili z dušo in telesom zašli v starojelensko navdušenost, smo sklenili, da pohodimo najprej one zbirke in zgradbe, ki so posvečene umetnosti nekdanjnikov, v prvi vrsti pa sloveči hram, katerega je zgradil kralj Ljudevit I. proizvodom starih kulturnih narodov in ki je z imenom Gliptoteka znan vsemu omikanemu svetu. Pot do te palače nas je vodila skozi znamenita slavnostna vrata, ki se dvigajo sredi Brienske ceste, ravno pred omenjenim muzejem. Ta vrata, Propileje imenovana, je postavil v proslavo preporeda grškega naroda in svoje dinastije kralj Ljudevit I. Njegov sin Oton je l. 1835 zasedel grški prestol in tedaj je bilo bavarsko kraljestvo z mnogobrojimi vezmi zvezano s helenskim narodom. V svoji očetovski radosti je položil Ljudevit I. leta 1846 temeljni kamen Propilejem. Načrt

je napravil L. pl. Kleuze. Vrata so od mramorja in imajo na vsaki strani po 32 metrov visoke stolpe. Velikanski dorski stebri nosijo srednji del, na katerem se dvigajo razne figuralne skupine od kararskega mramorja. Kralj je izdal za ta vrata nad 700 tisoč goldinarjev. Dnó 29. oktobra 1862 so jih svečano otvorili, a jeden dan pozneje se je peljal skoz nje oni, kateremu na čast so bila zgrajena: kraljev sin Oton, ki je bil po 30letnem vladanju prognan iz Grške, se je vračal kot ubežni kralj na dom svojih očetov, pustivši za seboj zgubljeno mladost in zgubljene idejale o grškem narodu!

Poleg Propilej, ki so zgrajene v dorskem stilu, se dviga Gliptoteka, prvi in najlepši umotvor, kar jih je postavil Ljudevit I. Tudi to velikansko zgradbo je kralj plačal iz svojega žepa ter izdal zanjo nad 1.250.000 goldinarjev. V čistem jonskem slogu se dviga kvišku ter nam s svojimi mramornatimi stenami, stebri in bogatimi figuralnimi okraski priča, kako globoko se je znal njen slavitelj, L. pl. Kleuze, uživet v stavbinsko umetnost starogrško. Skozi bronasta vrata stopimo v poslopje. Tu pa se nahaja v raznih dvoranah in sobah toliko umetniških zakladov, večinoma v originalih, da bi človek potreboval mesece, preden bi natančneje pregledal vse nakopičene zbirke. Asirske, egipčanske in etruskiške starine polnijo prostore, a vse presegajo grški ostanki, kateri so zbrani v tolikem številu in v

tako lepih proizvodih, da se človek konečno nekako zamakne mej temi pričami onih davnih dob in da mu v duhu z neukrotljivo silo vstajajo zopet podobe, ki so nekda polnile njegovo mladeniško domišljijo. Poleg originalov so stene deloma okrašene z znamenitimi freskami Petra Cornelijsa, ki je od l. 1820—30 naslikal tu s pomočjo svojih učencev znani in sloveči ciklus iz Homerja ter nam v nesmrtnih delih predložil glavne grške basni o bogovih in herojih, osobito pa Trojansko vojsko in njene junake. Tu vidiš pričetek dolge vojne in prve boje krog Troje, razpor Ahilejev z Agamemnonom, „pastirjem narodov“, silni boj za Patroklejevo truplo in druge znamenite dogodbe Ilijade. Konečno se ti kaže pogin Troje in njenih junakov ter nesrečna Kasandra, ki izreka prokletstvo čez hišo Atroidov; Enejas nese svojega očeta iz gorečih razvalin, na drugi strani pa vadijajo grški junaki za ogromni plen desetletne vojske... Ne vem se spominjati, da bi bil kedaj napravil kak umotvor večji utis na me, kakor Kornelijev ciklus. Z neko elementarno silo vplivajo na te te podobe, ki so ti v dijaških letih polnile dušo z vsem čarom neusahljive svoje poezije. Nehoté ti pridejo v spomin razni verzi Ilijade in ne manjka veliko, da bi jih jel deklamovati sredi te klasične družbe! Čas ti mine nepričakovano hitro in komaj verjameš, da si prebil že več ur v teh čarobnih prostorih, ko te opomni slu-

* Glej štev. 131 „Slovenskega Naroda“.

novale so vse šole našega glavarstva v spomin 50letnice škofovanja papeža Leva XIII. Učitelji so kar tekmovali mej saboj in vsak se je trudil, da je preskrbel svoji šolski mladini po cerkveni slavnosti tudi kaj za pod zob. Tukajšnja šolska mladina peljala se je po sv. maši na občinski pašnik, da se je tamkaj primerno z otročjimi igrami zabavala. Naš g. nadžupan, krajni šolski predsednik in sedanj g. duhovnik počastili so tudi mladino s svojim pohodom in naposled še več odlične gospode iz Št. Petra.

Deklice podarile so prvoimenovim gospodom krasne šopke s primernim nagovorom, na kar se je delilo otrokom sadje, štruce itd. Gosp. B. pokazal je, kako zna mladino pri igri kratkočasiti. Omeniti moram tudi, da so deklice svoje deklamacije prav dobro izvršile, posebno učenka M. je svojo nalogo uzorno izpeljala, ter je gospodični učiteljici le častiti za tako skrbni poduk.

Naš sosednji učitelj g. Stipko Jelenec v Trnjam nas je popoldne presenetil z originalno idejo, katero izvršiti je le njegovi neumorni delavnosti mogoče. Upriporil je namreč v spomin tristoletnice zmage pri Sisku črno vojsko. Okoli 4 ure prikoraka do 90 učencev v vojaški opravi k nam. Poveljnik jim je bil v generalni uniformi Sletni sinček Celestin. Vodil je vse čete z čudovito gotovostjo in prav vojaškim poveljem. Učenci so bili izborno izvežbani in so z vojaško spretnostjo sukali sablje in puške. Vsa vojska vršila se je prav kakor resnična, samo da kri ni tekla. Po končanem boju so se borilci pred nadžupanovo hišo opočili in bili dobro postreženi. Vojaki pripeljali so dva voza komisa, trvdka Medica & Križaj je podarila par škafov vina, dalje rožicev in sira. Vrhunec veselja pa je bil, ko pri-nese naš dobrotni nadžupan, g. Fr. Križaj, na srebrni plošči več odlikovanj hrabrim vojakom. Tolarčke in krone na svilnatih trakih pripenjal je g. nadžupan sam srečnim pa srčnim zmagovalcem. Po odmoru bila je telovadba; pri tej so mladi vojaki zopet pokazali, kako spretnega učitelja imajo. Skakali so 3 in pol metra na dalječ.

Ves originalen vspeh vršil se je vojaško, točno. Ne morem si kaj, da čestitam g. učitelju Stipku Jelenec iz Trnja na njega dovršenem in trudapolnem delu. Škoda je le, da ni bilo kacega fotografa navzotega, da bi bil ves prizor naslikal v spomin bitke pri Sisku.

„Matica Slovenska.“

XCVI. odborova seja v ponedeljek dne 19. junija 1893. leta.

Navzočni: Gg. Fr. Levec (predsednik); A. Bartel, dr. A. Jarc, A. Koblar, A. Kržič, dr. Fr. Lampe, dr. J. Lesar, M. Pleteršnik, dr. L. Požar, A. Praprotnik, A. Senekovič, dr. J. Starč, F. Stegnar, A. Tavčar, dr. I. Tavčar, I. Tomšič, I. Vavru, I. Vilhar, Fr. Wiesthaller, A. Zupančič, V. Zupančič in dr. J. Zupanec (odborniki), E. Lah (zapisnikar).

Skupaj 23.

Predsednik proglasi sklepčnost, otvori sejo in pozdravi vnovič voljene odbornike in pa novega odbornika profesorja A. Tavčarja.

Zapisnik o XCV. odborovi seji, ki sta ga potrdila profesorja A. Bartel in dr. J. Lesar, odobri se brez ugovora. Današnjemu zapisniku bodita overovatelja profesorja dr. L. Požar in Vil. Zupančič.

Na ogled sta zapisnika o seji gospodarskega odseka z dne 3. junija in o XXVIII. rednem obnem zboru z dne 7. junija t. l.

Predsednik hvali odbornika A. Koblarja, ki je zastopal „Matico“ pri Draškovičevi slavnosti v Zagrebu dne 15. junija t. l.

Pri slovesnem odkritju Gunduličevega spomenika v Dubrovniku dne 26. junija t. l. bo v Matici imenu navzočen odbornik dr. Iv. Tavčar. Tajnikovo poročilo o došlih kurencijah in njih rešitvi ter poročilo gospodarskega odseka zaradi Knezove zapuščine se vzameta na znanje.

Izvrši se volitev predsednika; predsedništvo prevzame starosta, odbornik dr. J. Zupanec.

Predsednikom se izvoli dozdanji I. podpredsednik, profesor Franc Levec, ki se zahvali za izkazano mu zaupanje ter izjavi, da izvolitev sprejme, hoteč „Matico“ voditi po načelih pokojnega prednika svojega.

Natô pride na vrsto volitev obeh podpredsednikov. Predsednik prof. Fr. Levec izrazi željo, naj bi odbor pri tej volitvi vzel v poštev za jedno mesto katerega izmed književno delujočih duhovnikov, ki so tako v društvu, kakor v odboru v častnem številu zastopani.

Za prvega podpredsednika se izvoli profesor dr. Fr. Lampe, ki izvolitev sprejme želeč, da bi bila društvu in odbor vedno jednega srca in jedne misli; za drugega podpredsednika pa župan P. Grasselli.

Z vsaklikom se potrdi: po nasvetu odbornika Kržiča kot blagajnik zdanji blagajnik dr. J. Starč, ki izvolitev sprejme in se zahvali za izkazano zaupanje, ter po nasvetu odbornika dr. I. Tavčarja

kot ključarja dozdanja ključarja: odbornika dr. I. Janežič in A. Kržič.

Ustanovita se potem še odseka, književni in gospodarski:

V književnem odseku so odborniki A. Bartel, A. Koblar, A. Kržič, dr. Fr. Lampe, dr. J. Lesar, Fr. Levec, M. Pleteršnik, dr. L. Požar, S. Rutar, A. Senekovič, J. Šubic, A. Tavčar, I. Tomšič, Fr. Wiesthaller, A. Zupančič in V. Zupančič.

V gospodarskem odseku so pa gospodje dr. H. Dolenec, P. Grasselli, dr. A. Jarc, dr. J. Starč, dr. I. Tavčar in I. Vilhar.

Knjižnica je od zadnje seje narastla za 12 knjig in časopisov; 7 jih je prešla po zamenji, 4 valed daril in 1 po nakupu; po jeziku 6 ruskih, po 2 slovenski in češki, po 1 hrvaško in srbsko.

Za lansko leto je plačalo „Matico“ 1972 letnikov, za letos dozdej 800; od zadnje seje je pristopilo društvu na novo 13 društvnikov in 3 naročniki.

Domače stvari.

— (Ljubljanska deputacija v Gorici.) Danes sta se odpeljala gg. župan P. Grasselli in ravnatelj J. Šubic v Gorico, da izročita bivšemu našemu dež. predsedniku gospodu baronu Andreju Winklerju pismeno zahvalo občinskega sveta Ljubljanskega in diploma „Maticе Slovenske“.

— (Seja združenih odsekov za vsesokolsko slavnost v Ljubljani) je namesto v sredo že danes zvečer ob 8. uri in sicer jako važna. Seje se udeležé tudi odposlanci „Celjskega Sokola“. Naj torej gotovo pridejo vsi člani odsekov zvečer v čitalniške prostore.

— (Prvo krono družbi sv. Cirila in Metoda!) Uredništvu našega lista so poslali danes kronine darove za družbo sv. Cirila in Metoda: Iz Kranjske Gore poslal je 22 kron g. Jos. Gorečan, nabrane mej tamošnjimi rodoljubkinjami in rodoljubi. Darovali so naslednje gospé in gospodje: g. K. 3 kr.; po 1 krono pa: gg. A., Ivan Pušaneč, Gorečan, Alojzija Robič, Ivan Robič, Franc in Johana Budiner, I. A. iz Srednjega Vrha, Gašpar Šefman, Ivan Benet, pl. Föderberg, Dominik, Alojzij Jakelj, Ant. Slave, Jakob in Marija Černe, Ivan Kavalir, Josip Mohorčič, Josip Bregar.

— Iz Kostanjevice narodna družba v g. Marokovi gostini 6 kron, zloženih na predlog g. Hansa. — Iz Dunaja po g. državnem poslancu dru. Ferjančiču 3 krone, darovali Dorče, France in Anica Ferjančič. — Z Vrhniške smo dobili še 2 kroni kot dodatek k zadnji izkazani vsoti (50 k.), darovali gospa Ana Jurca in gdna. Mici Jurca (ki sta izostali po pomoti g. pošiljateljice). — G. Matej Bežan, c. kr. notarski substitut v Trebnjem daroval je 2 kroni. Skupaj smo vzprejeli danes 35 kron, katere smo izročili vodstvu. Izkaz o popoldne došlem darilu Novomeških rodoljubkinj in rodoljubov (109 kron), s katerim smo dopolnili in prekoračili drugi tisočak kron, morali smo odložiti za jutri. Slava rodoljubnim darovalkam in darovalcem in njih naslednikom!

— (Za „Narodni Dom“) poklonil je v Zagrebu g. Anton Koblar, arhivar Ljubljanskega muzeja 2 kroni. Gosp. Matej Bežan, c. kr. notarski substitut v Trebnjem daroval je 2 kroni. Iz Novega mesta vzprejeli smo 8 kron po g. Skaletu; darovali so: gg. Martin Mohar in dr. Schegula, vsak 2 k.; gg. dr. Albin Poznik, Anton Rozina, Omar Skale in Ant. Virant, vsak 1 krono. Skupaj 12 kron, katere smo izročili vodstvu. Živili vrli darovalci!

— (Kresovi na čast sv. Cirilu in Metodu.) Po vsem Slovenskem udomačila se je lepa navada, da se zažigajo v predvečer sv. blagovestnikov slovenskih kresovi. Tudi letos bodo gotovo v večer 4. julija plapolali posebno ob jezikovnih mejah goreči znaki, da tu prebivajo verni in zavedni Slovenci, ki se nečejo utopiti v morji tujstva nego živeti kot Slovani. Naj bi povsod rodoljubi vzpodbujali ljudstvo in mu razjasnili važnost tacega slavljenja naših blagovestnikov.

— (Dolenjske železnice.) Da se zaradi zveze Dolenjskih železnic razširi postaja južne železnice, se bode vsled ukaza trgovinskega ministerstva z dne 18. junija 1893 vršil dne 15. julija letos dopoldne ob 9. uri politični obhod in v zvezi z njim izvršitev razlastitvenih obravnav i. dr. na kolodvoru južne železnice. — Dotični podrobni načrti in zemljiško-odkupni črteži so pri mestnem magistratu in c. kr. okrajnem glavarstvu v Ljubljani na vpogled razgrnjeni.

— (Velik umetalen ogenj) napravi v nedeljo dne 2. julija na Koslerjevem vrtu pirotehnik

g. Edmund Elsner iz Gradca in sicer na korist otroški bolnici Ljubljanski. Graški listi izražajo se prav laskavo o g. Elsnerju.

— (Veliki zverinjak) g. Kluckega v Latermanovem drevoredu ostane samo še do nedelje v Ljubljani. Naj torej nihče ne zamudi ugodne prilike, ogledati si zbirko živali, ki spada mej prve svoje vrste. Vstopnina je 40 kr. (I. p.) in 20 kr. (II. p.)

— (Iz Vipave) se nam piše: Ker je „Slovensko planinsko društvo“ ukrenilo, da o priliki priredi izlet na Nanos in v Vipavo, govoril je v tej zadevi neutrudno delujoči g. notar Stajer z visokorodnim gospodom grofom Karlom Lanthierijem. Kdor je imel kdaj priliko, občevati s tem kavalirjem, mora priznati, da je personificirana uljudnost. Z veseljem je vzel na znanje, kaj namerava „Slovensko planinsko društvo“ in veledušno naročil svojemu gozdarskemu in graščinskemu oskrbniku gosp. A. Schwickertu, poštenemu, Slovencem naklonjenemu in našega jezika večjemu Nemcu, naj prepusti izletnikom vse odstopljive prostore v graščini in naj stori vse, kar mu je mogoče, da bodo gostje pomnili, kdaj so bili v prijazni Vipavi. Gosp. Schwickert se je resno zavzel za ta izlet in česar se on loti, to zna tudi dobro dognati.

— (Utekli prisiljenici.) V soboto 17. t. m. peljal je paznik tri prisiljenice z Jesenic v Ljubljano: Dva sta bila bolna, tretji pa ni hotel ubogati in se je zoperstavljal. V železniškem vozu je sedel tudi uradnik obrtne družbe. Ko se vlak pelje iz Škofje Loke proti Medvodam, skoči jeden prisiljenec skozi okno ter beži — Bog ve kam! Bil je neki Korošec, 32 let star. Žandarmerija ga še ni dobila, samo njegovo kapo je našla poleg železniške proge. Pred nekaj tedni je tudi z Jesenic ušel jeden prisiljenec na Možakljo, kjer je menda oglje žgal. Trije žandari z Jesenic so ga ujeli. Nameraval se je s sekiro in nožem braniti, kar je pa zadnji trenutek opustil.

— (Vodovodna dela) v Bégunjah pri Cerknici in Selščeku so se že pričela. Z upeljanjem tega vodovoda odstranilo se bode vsako pomanjkanje pitne vode za ti dve in za sosedne vasi. Bil je pa tudi že skrajni čas, da se temu nedostatku odpomore. — Tudi Gorenji Logatec je ob poletnem času izpostavljen občutnemu pomanjkanju zdrave pitne vode, a vkljub obilici studenčne vode v obliži se merodajni krogi še niso vender mogli do zdaj odločiti, posnemati — Begunjev i. dr.! Ne škodovalo bi ni to, kakor tudi naprava gasilnih rekvizit ne!

— (Izlet pevcev bralnega društva v Tržiči) Dne 29. junija napravijo pevci slovenskega bralnega društva v Tržiči izlet v Cerklje, ne pa društvo samo, kakor se je nam poročalo po zmoti.

— (Izseljevanje v Ameriko) provzročuje silno pomanjkanje moških delavnih sil, posebno v Belokrajini. Največ hiš je brez gospodarja.

— (Kopališče „Diana“ v Celji) se je otvorilo zopet te dni. To novo kopališče in plavalnišče je najlepše v Celji. Voda je primeroma zelo topla in dosega že zdaj 16—19 stopinj. Vsem gostom, ki prihajajo v Celje, bodi torej to kopališče toplo priporočeno.

— (Hiralnica v Vojniku) pri Celji ima zdaj že 104 oseb v oskrbovanju. Streže jim 6 usmiljenih sester in 5 novink. Tretjina bolnikov je iz gornjega in srednjega Štajerja.

— (Nesreča.) Na koroškem kolodvoru v Mariboru ponesrečil je minuli teden delavec Franc Florijan. Ko je skupaj staknil dva voza in skočil v stran, prijel ga je stroj na drugem tiru vozečega vlaka in ga povozil. Nesrečnož, ki je oče šesterim otrokom, bil je tako težko poškodovan, da je kmalu potem umrl v bolnici.

— (Razpisane službe.) Pri okrajnem sodišči v Mariboru d. D. b. eventuelno pri kakem drugem okrajnem sodišči izpraznjeno je mesto kancelista. Prošnje do dne 20. julija pri predsedstvu okrožnega sodišča v Celji. — V Konjicah razpisano je začasno mesto deželnega živinozdravnika z letno plačo 600 glđ. Prošnje do dne 20. julija deželnemu odboru v Gradci.

Prvo krono
družbi sv. Cirila in Metoda!

ročilim uplivati na javno mnenje, ki smatra regulacijo valute kot ponesrečeno, in oprati parlament, kateri je s tolikim šumom in ropotom vzprejel valutne predloge in je proslavljal kot rešilno delo. Ne verujemo, da bi to kaj pomagalo. Regulacija valute se je ponesrečila — to je faktum, kateri ne utaji nobeno poročilo.

Vnanje države.

K situaciji v Srbiji.

Beligradski dopisnik znane „Münchener Allg. Ztg.“ piše svojemu listu: Nekoliko dni, predno se je sešla skupščina, povabil je kralj Aleksander k sebi nekatere odlične poslane, da čuje njihovo mnenje o parlamentarni situaciji. Radikalni klub poslancev posvetoval se je o situaciji že prej in nekateri skrajni pristaši so zahtevali, naj se mirnejši elementi v ministerstvu izločijo in nadomesté s pristnimi radikali. Velika večina radikalnega kluba pa se je odločno izrekla zoper ta nasvet in sklenila, naj ostanejo vsi sedanji ministri na svojih mestih, samo vojni minister polkovnik Franasović, naprednjak, naj se umakne radikalcu. V tem smislu so kralju opisali situacijo tudi vsi povabljeni radikalni voditelji, imenoma Pasč, Tavšanović, Katić in radikalec vseh radikalcev Rajko Tajić, kateri se je popolnoma oklenil večine. Izjavili so, da ni povoda, premeniti ministerstvo, ker so Dokić in ostali ministri dokazali svoje radikalstvo pri preobratu dne 18. aprila. Tavšanović je vrh tega izjavil, da on in so-mišljeniki njegovi si štejejo v dolžnost, podpirati z vsemi silami Dokićevo vladno. — To je uzrok, da je pri sestanku skupščine nastala ministerska kriza bila tako hitro končana. Radikalci se sicer niso mogli takoj porazumeti glede osebe vojnega ministra, ker so se bili oglasili trije kandidati: general Sava Grujić in polkovnik Velimirović in Raša Miletić, a ko se je kralj odločil za Grujića, ni nihče ugovarjal. — Iz tega poročila je vidno, kako prazne so bile nadeje Dunajskih listov, da bo kralj Aleksander v kratkem zapustil radikale in skušal vladati z naprednjaki, kakor njegov oče Milan.

Iz ruskih listov.

„Novosti“ izražajo gledé nemške vojaške predloge nazor, kateri ni povsem neosnovan, dasi je malo čuden. List pravi, da je v interesu Rusije in Francije, da obvelja nemška vojaška predloga. Ako dobi vlada za vojaško predlogo potrebno večino, umirili se bodo odločilni nemški krogi in evropska politika bo tekla v dosedanjem tiru. Ako pa zavrne drž. zbor vojaško predlogo, je lahko mogoče, da si rečejo nemški krogi: Izkoristimo zadnje trenutke, dokler imamo še vojaško premoč nad drugimi državami in začnimo vojno, dokler traja še ta premoč . . .

Metropolit Kliment.

Bolgarski eksarh v Carigradu je do cela ostavil, metropolita Klimenta v Stambulovskih rokah in ga prepustil njegovi usodi. S tem pa Stambulovu še ni bilo dovolj, ampak zahteval je, naj pride eksarh v Sofijo in naj obdeluje bolgarsko dubovščino v smislu sedanjega sistema. Ker je Stambulov podprl svojo željo z grožnjo, da ustavi eksarhu vse dohodke, ako ne pride, udal se je eksarh in storil bi bil po volji bolgarskih mogotcev, da ni turška vlada prepovedala tega potovanja. Posredovalec Stambulova pri eksarhu je makedonski vladika Metod Kusović, znan rusofob, katerega sta avstrijsko in angleško poslanstvo v Carigradu najeli kot agenta trozeve. Posredovanjem tega Kusovića, prijatelja jezuitov, se je eksarh popolnoma porazumel s Stambulovom. Ker spekulira Kusović na metropolitansko mesto Kli-

žabnik, da je jih treba zapustiti. Tedaj smo se zopet zavedali sedanosti in ko smo stopili na prosto, jeli smo drug drugemu tožiti o veliki duševni in telesni utrujenosti. Naš kmetovalec je mej jednoglasnim odbravanjem cele družbe konstatiral, da so zbirke v Gliptoteki sicer krasne in mamljive, a še lepša in vabljivejša bi bila sedaj prozajična sedanost v podobi dobrega kosila in kupice pristne bavarske pive. Z jedinstvo, kakeršne bi zastonj iskali v domovini mej tremi različnimi stanovi, smo se podali v bližnji restavrant, kjer smo si zopet privezali dušo. Gotovo bi čitatelja ne zanimalo, ko bi mu tu razlagal bistvenosti bavarske kuhinje in njene posebnosti. Le toliko omenim, da je v obče podobna Dunajski kuhinji, a v cenah se prijetno razločuje od nje. Ne pretiramo veliko, če trdimo, da plačš z jedno marko (ali kakor jih je naš jurist konsekvrentno nazival: z jednim „markljem“) skorej toliko, kakor z našim goldinarjem.

Klasičnih podob in vtisov smo imeli za ta dan dovolj in zato smo se dogovorili, da si popoldne ogledamo kako zanimivo in tipično napravo Monakovsko. Predlog obrtnikov, da gremo, kjer teče pravi in pristni bavarski „Stoff“ v svojem izviru, je bil sprejet z glasnimi dobroklici. Proti večeru smo se torej napotili v dvorno pivarno na Platzlu, da se na lici mesta prepričamo o dobroti toliko slavljenih Monakovskih pive.

Monakovsko piyo! Kdor te je okusil, ostal

mentovo, deluje na to, da bi Kliment ne utekel kazni.

Nemške volitve.

V soboto vršile so se na Nemškem v mnogih okrajih ožje volitve, katerih signatura je poraz svobodomiselnih liberalcev in zmaga socializmov. V Barolinu so zmagali socialisti v treh okrajih, liberalci pa samo v enem. Volitve so se vršile v 65 okrajih in je bilo voljenih: 5 konservativcev, 2 člana drž. stranke, 13 narodnih liberalcev, 5 članov svobodomiselnih združitve, 6 članov svobodomiselnih narodne stranke, 3 člani južnonemške narodne stranke, 5 članov katoliškega centra, 3 Poljaki, 3 protisemiti in 18 socialistov. Značilno je to da konservativci in katoliki niso nikjer podpirali liberalnih kandidatov zoper socialiste. Socialisti bodo gotovo še nekaj mandatov pridobili. Doslej jih imajo 35. —

Dopisi.

Iz Aten, 20. junija. [Izv. dop.] (Grški utisi.) Mesto Atene je precej veliko, ima nad 120.000 prebivalcev, in snažno, ako izzamemo veliko množico prahu. To pa velja le o glavnih ulicah, ker po stranskih ulicah je tudi zadost nesnage. Tudi tu mečejo vse na ulico: ostanke obleke, crkne mačke, porabljeno vodo itd.; samo perila ne suše po ulicah, kakor v Napolju. Sicer je pa tudi tu vse življenje javno, poulično. Posebno zvečer je vse na ulicah. Na vsakem pragu sedé otroci povzivajo svojo večerjo; povsod stojé tolpe razgovarjajočih se oseb ali pa čepe pri kavi in politikujejo ter se budujejo na vlado. Povsod je vse polno malih kavarn, ki dajejo Grkom priliko, da tratijo čas in pasejo lenobo. Tudi tukaj je mnogo kričečih dečkov, ki vpijejo ves božji dan po ulicah in ponujajo časnike, srečke, razna jedila in sladčice. V jedni stvari pa se Atene zelo razločujejo od raznih italijanskih mest, v tem namreč, da tu ni beračev, vsaj takih ne, ki bi tujce nadlegovali. Tu pa tam vidiš sicer kakega na pol slepega ali hromege človeka, ki čaka na miloščino, ali tak ne nadleguje mimogrednih, nego čaka mirno, da mu kdo kaj vrže v mal pločevinaast krožnik, katerega ima pred seboj na tleh.

Grki so namreč ponosen, viteški narod, ki visoko leta. Oblečeni so vsi omikanci zelo ukusno, po francoski šegi. Srednje in nižje ljudstvo pa ima kaj čudno nošo. Zlasti smešna je albanska „fustanella“, katero nosijo celo vojaki in sicer „elit-trupa“. Oficirji pa so zelo priprosto oblečeni, malo bolje, nego naši policaji. Širokoblachnikov se vidi tu malo, pač pa mnogo takih, ki imajo dolgo prepasano haljo. Fesov je le malo videti. Ženske so zelo priprosto oblečene, le malokatera si zakriva spodnji del obraza. Gosposkih žensk je malo videti, pač pa mnogo šolaric, menda še več, nego učencev. Ali to so sami čudni, nenavadni in na pol divji obrazi. Lepih obrazov, vsaj v našem pomenu, pri tukajšnjih ženskah še nisem zapazil, čeravno sem se skrbno oziral po sprehajalkah.

V obče so Grki prijetni ljudje in postrežni, le na denar prežé, kakor volk na jagnje. Mej seboj se tudi zelo prepirajo in sovražijo, nasproti tujcu pa so vedno uljudni. Vse bi bilo dobro, ko bi mo-

bode tvoj slavitelj in zagovornik do konca dnij! Kako obledé v tvojem oblžji naši domači produkti, naj bodo že Dreherjevi, Reiningshausenovi ali Kočovski — s tvojo milobo in prijetnim ukusom se takoj in trajno prikupiš inozemcu, ki te je do sedaj poznal le po popisu ali po slabem eksportu. Tu pri tvojem izviru razume svetovno tvojo slavo in radostno se uda tvoji oblasti.

Dvorna pivarna je velikansk, a nizek lokal s primitivnimi, dolgimi mizami. Ko smo stopili vanjo, sedel je mož pri možu, tako da nismo dobili nikjer prostora. Pridrečjali smo se do dvorišča, a tu je bilo zopet na stotine ljudi. Stali so pri sodih in stojé srkali priljubljeno pijačo. Gost poišče sam lončeno kupo — manj kot liter ne drži nobena — stopi k vodnjaku, da jo izpere in potem hajdi do točišča, kjer si pribori vanjo pive. Tam pri mizi, kjer točijo hlapci pijačo, je vedno drenj in šum. Ljudje vseh stanov čakajo z vrčem v roki, da pride nanje vrsta. Tujci in domačini, vojaki in civilisti, vse je bratsko pomešano; mej njimi dokaj stalnih gostov, ki pridejo dan za dnevom, da spišejo na jednom mestu 10—25 vrčev pive. Marsikak dan stočijo na tem mestu do 20.000 litrov pijače in zato se ne smemo čuditi, da obilne „porte“ kmalu obogate točitelja. Za ta posel navadno vzamejo boljše hlapce iz dvorne tovarne. Mož toči par let, potem pa se podá v pokoj z lepim premoženjem.

gel človek le govoriti z njimi! Ali kdo je v stanu razumeti njih govorico, ki se nam zdi kakor latovski jezik? Niti vino in voda nimata več istega izraza, kakor v stari grščini, tako da se niti dva moja kolega, ki sta filologa, ne moreta porazumeti z ljudmi. K čemu torej mučijo pri nas učence s storo grščino, če si človek ne more s tem jezikom nikamor pomagati!

O tukajšnjem dvoru se nič ne sliši. Le redko se vidi kakega člana kraljeve rodovine na sprehod voziti se ali jahati. Kraljico sem videl samo enkrat in sicer v Faleronu, kjer je lepo morsko kopališče, in kamor se vozi ves nobel-svet atenski. Tam doli je zares prijetno in lepo hladno, tako da človek čisto pozabi na vroče Atene. Vsake pol ure se vozi tje doli železnica in pa parni tramvaj in v osmih, desetih minutah se prišpé do kopališča. Tam blizu je tudi veliko kupčijsko mesto Pirej, ki je pa ob morji zelo umazano.

Najveličastnejši del Aten je stara Akropola z ostanki krasnih zgradb, zlasti Ateninega svetišča „parthenon“. Teh ogromnih in vzvišenih stebrov se človek ne more nikoli nagledati in tudi domačini prihajajo vsak dan proti večeru v večjem številu na Akropolo, da se gori hladé ter uživajo lep razgled čez mesto in okolico tja doli do morja. Sicer pa mora človek le z otožnim srcem zapustiti ta kraj, ko vidi, da je ves nekdanji blišč razdejan, vsi krasni spomeniki poškodovani in celo kosi najdebelejših stebrov po tleh razsejani!

V Pireju sem našel domačina gosp. Miho Kralja iz Solkana pri Gorici, uradnika avstrijskega konzulata. Ta je naroden na „Slov. Narod“ in „Sočo“ in tako izvem čez pet, šest dnij, kaj se v domovini godi, ali posebno veselih novic ne zapazim. — Dne 7. julija odpotujemo čez Smirno in Carigrad proti domovini.

Iz Ptuj, 21. junija. [Izv. dop.] (Slovensko pevsko društvo.) Bliža se dan 6. avgusta, kateri ima biti zopet sijajen dokaz, da se slovensko petje goji še s tisto gorečnostjo in marljivostjo, katera jamči, da napredujemo v kulturnem oziru. Naši uspehi v političnem življenju so tako malenkostni in nedostatni, da ne rečemo žalostni, da je vsakega unetega rodoljuba sveta dolžnost, povzdigniti narod v socialnem in kulturnem pogledu kar najbolj mogoče. K temu dovede nas najlažje umetno petje v domačem jeziku. Naš nepozabni dr. Razlag stavil je svoji „Pesmarici“ na čelo zlate besede: Delaj, moli, hčerka moja — Tudi poj veselo, vmes — Da rosí le srčca tvoja — Domovini čast z nebes.

Sveta dolžnost vsakega slovenskega rodoljuba bodi torej mej drugimi i ta, storiti v prosep in povzdigo petja ne samo to, kar mu velewa stan, ampak storiti vse, kar je v njegovih močeh. Posebno moramo tukaj omeniti, da je bila pred kratkim v Ptui pevaka slavnost naših nasprotnikov. Prav zato imamo dolžnost pokazati svetu, da tudi naše „Slovensko pevsko društvo“ more tekmovali s svojim nasprotnikom. „Slovensko pevsko društvo“ ima posebno mnogo simpatij mej slovensko inteligenco. Vsaka slavnost spričuje to bolj in bolj. Letošnja slavnost mora biti še na višji stopinji sijaja in bleska, nego so bile njene prednice. To se more in mora doseči, kajti če bi v tem oziru nazadovali, delali bi sami sebi sramoto, našim nasprotnikom pa bi bilo to v veliko veselje in pomnožilo njihovo zaničevanje našega življa.

Obračamo se torej do vseh narodnih pevkinj in pevcev, da se pridno vežbajo za letošnjo slavnost. Pripomnimo, da je gospod Pavlin že naročil posebno vlak, ki se bode peljal iz Ljubljane v Maribor; pripomnimo nadalje, da je tudi že pevsko društvo „Slavec“ v Ljubljani obljubilo korporativno udeležbo; pripomnimo nadalje, da se je nadejati, da se vsa slovenska društva, posebno tudi dijaška društva prav v obilnem številu udeležé te prepomembne slavnosti. Zlasti kar se tiče mešanega zbora, ki je bil cvet vsake naše dosedanje pevske slavnosti, opozarjamo naše rodoljubne dame na to, da nam ostanejo tudi letos zveste, da se prav pridno urijo v petju. Program slavnosti, o katerem bodemo še posebej govorili, izide v kratkem in se razpošlje po celi Sloveniji.

Vsem rodoljubom in osobito gospodom poverjenikom polagamo na srce, naj v prosep in razcvit našega društva v gmotnem in duševnem obziru postavijo vse svoje moči.

Iz Št. Petra 22. junija. [Izv. dop.] (Slovenska slavnost.) Letošnji dan sv. Alojzija praz-